

به نام پروردگار مهرماه

دهم

امتحانوفون

آخرین راه برای موفقیت در امتحان

تاریخ

بهروز یحیی

براساس بارمبنری
مصطفی اکرمی و مردمیش

مهرماه

مقدمه

امسال، اولین سالیه که پایه‌ی دهم کار خودشو شروع کرده و چون تا حالا از کتابای درسی دهم، امتحانی گرفته نشده و نمونه سوالی هم وجود نداره، بنابراین همه‌ی دانش‌آموزای سال دهم، با نزدیک شدن فصل امتحانا، استرس اینو دارن که چه جوری برای امتحان آماده بشن؟ چطوری درس بخونن؟ کدوم بخش کتاب درس مهمتره؟ سؤالاً چطوری طرح منش؟ ... به خاطر همین، همدانش‌آموزا و هم معلم‌ما به کتابی نیاز دارن که تو امتحاناتی نوبت اول و پایان سال، بهشون کمک کنه. برای تولید کتابی که برای موفقیت در امتحان بتونه به بچه‌ها کمک کنه، همه‌ی سعی و تلاشمنو به کار گرفتیم و کتابی آماده کردیم با عنوان «امتحانوفن» (بر وزن استامینوفن) تا با خوردن! ببخشید خوندن اون، مشکلتون حل بشه. تو این کتاب ۱۰ سری آزمون با رعایت استانداردهای لازم و بارمبندي مصوب آموزش و پرورش برای امتحانات نوبت اول و پایان سال، طراحی و تنظیم شده؛ ۳ آزمون برای نوبت اول (امتحانات دی‌ماه) و ۷ آزمون برای امتحانات پایان سال، به همراه یه خلاصه درس کپسولی و کاربردی که همه‌ی مطالب مهم کتاب درس رو پوشش منده و شماره‌برای امتحان آماده منکنه. در طراحی این کتاب، به این موارد توجه ویژه کرده‌ایم:

- ۱ سؤال‌های از نظر ظاهر و محتوا، منطبق بر بودجه‌بندی اعلام شده آموزش توی پاسخ‌نامه، هر جا لازم بوده، توضیحات بیشتر و تکمیلی داخل و پرورش و شبیه‌پرسی‌های امتحانات نهایی و هماهنگ کشوری باشه. یه باکس جداگونه اومنده.
- ۲ بارمبندي سؤالاً و حتی ریزبارم‌ها (در پاسخ‌نامه) مشخص شده خلاصه درس کپسولی هم بخش‌های مهم و کلیدی درس‌ها رو شامل منشه به همراه نکات و مثال‌های بیشتر.
- ۳ مجموعه‌ی آزمون‌ها، کل کتاب درس رو پوشش بدنه.
- ۴ پاسخ‌نامه مثل راهنمای تصحیح آموزش و پرورش برای امتحانات جهت موفقیت در امتحان ارائه کردیم. هماهنگ باشه.

کتاب تاریخ (۱) پایه‌ی دهم ویژه‌ی دانش‌آموزان رشته‌ی ادبیات و علوم انسانی، تاریخ ایران و جهان را از ابتدای پیدایش انسان تا پایان دوره‌ی باستان مورد بررسی قرار منده.

این کتاب شامل سه فصل منباشد که فصل اول دارای سه درس در ارتباط با تاریخ‌شناسی (شیوه‌ی مطالعه و پژوهش در علم تاریخ و منابع مربوط به آن) است. در فصل دوم تاریخ جهان در دوره‌ی باستان درس‌هه در دوره‌ی باستان در ۱۰ درس توضیح داده شده است. برای امتحان نیمسال اول، دروس ۱ تا ۸ منبایستی تدریس و مطالعه شود.

در نیمسال دوم ۵ نمره برای درس‌های ۱ تا ۸ و در دو بسته‌ی سؤال جداگانه در نظر گرفته شده است بدین ترتیب که «بسته‌ی الف» شامل درس‌های ۱ تا ۳ و «بسته‌ی ب» شامل درس‌های ۴ تا ۸ است و دانش‌آموزان عزیز منبایستی فقط به یکی از این بسته‌ها پاسخ دهند. بنابراین لزومی ندارد که برای امتحان نیمسال دوم مطالب مربوط به هر دو بسته را مطالعه کنند. همچنین ۱۵ نمره نیز در ترم دوم به درس ۹ تا ۱۶ اختصاص داده شده است.

مشاوره

در درس تاریخ، لازمه‌ی یادگیری سریع‌تر و عمیق‌تر مطالب، طبقه‌بندی کردن اطلاعات است. همچنین دانستن ارتباط مطالب یک درس با درس دیگر مهم است چون گاهی سؤالات به صورت مقایسه‌ای مطرح می‌گردد مثلًا مقایسه دین و اعتقادات چین و هند با اعتقادات مردم مصر باستان. خلاصه درس کپسولی این کتاب، نموداری است. مطالب کامل‌آدسته‌بندی شده‌اند و با مطالعه‌ی آن‌ها کامل‌آبر مفاهیم کتاب مسلط شده و مطالب را فراموش نخواهید کرد. همچنین مطالعه‌ی مقایسه‌ای مطالب که در بالا گفته شد نیز با این شیوه به راحتی امکان‌پذیر خواهد بود. دانش‌آموزان محترم منبایستی ابتدا یک بار درس را مطالعه کرده و همچنین به تصاویر داده شده در کتاب توجه کنند. سپس خلاصه درس که در این کتاب آورده شده است را به‌طور دقیق مطالعه کنند تا بتوانند یادگیری عمیق داشته باشند.

ویژگی منحصر به فرد این کتاب:

با این کتاب، علاوه بر آشنایی با روش مطالعه‌ی درس تاریخ، درسنامه‌ای کامل خواهید داشت که هم برای امتحان تشریحی و هم برای آزمون‌های تستی و مهم‌تر، شما را از منابع دیگر بینیاز منکنند. همچنین کامل‌ترین مجموعه سؤالات تشریحی موجود جهت کسب مطلوب‌ترین نتیجه و تثبیت مطالب، در اختیاراتان خواهد بود.

بارمندی درس تاریخ ۱؛ ایران و جهان باستان، رشته ادبیات و علوم انسانی، پایه دهم دوره دوم متوسطه

نوبت دوم / خرداد / شهریور	نوبت اول	شماره درس
۵	۲/۵-۰	۴-۱
	۲/۵-۰	۴-۱
	۲/۵-۰	۳-۱
	۳-۰	۵-۱
	۲/۵-۰	۳-۱
	۲/۵-۰	۴-۱
	۲/۵-۰	۴-۱
	۳-۱	۹
	۳-۱	۱۰
	۳-۱	۱۱
۱۵	۳-۱	۱۲
	۳-۱	۱۳
	۳-۱	۱۴
	۳-۱	۱۵
	۳-۱	۱۶
	۲۰ نمره	

توجه:

در آزمون نوبت دوم (خرداد) و شهریور از بخش نخست کتاب، دو مجموعه سؤال مجزا، هر کدام به ارزش ۵ نمره، مطابق جدول فوق طراحی و دانشآموzan را مجاز به انتخاب فقط یکی از این مجموعه نمایید.

بارمندی کیفی، درس تاریخ ۱؛ ایران و جهان باستان، رشته ادبیات و علوم انسانی، پایه دهم

ردیف	نوع پرسش	نمره
۱	به خاطر آوردن: مانند: پرسش‌های کوتاه پاسخ: جور کردنی، چند گزینه‌ای؛ صحیح و غلط؛ تکمیل کردن (جا خالی)	حداکثر ۳
۲	تعریف اصلاحات یا مفاهیم تاریخی	حداکثر ۳
۳	توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی	حداکثر ۵
۴	تلخیص، تشریح و تحلیل زمینه‌ها، علل، دلایل، آثار، نتایج و پدیده‌های تاریخی	حداقل ۸
۵	مقایسه پدیده‌های تاریخی (نقش و عملکرد شخصیت‌ها؛ شرایط ظهور و سقوط تمدن‌ها و حکومت‌ها؛ رویدادها و تحولات مهم و ...): توجه: محتواهای مقایسه شده می‌تواند مربوط به درس‌ها و فصل‌های مختلف باشد و نه صرفاً یک درس یا فصل	حداقل ۲
۶	کاربرست شواهد و مدارک تاریخی (نقشه‌ها، نمودارها، آثار و بناها، کتبیه، استناد، متون) و استخراج و استنباط دلالت‌های آن‌ها: توجه: در طراحی چنین سؤال‌هایی، یک یا چند مورد از شواهد و مدارک تاریخی را در پرسشنامه ارائه و ذیل آن پرسش‌هایی را طرح نمایید. لازم به توضیح است که شواهد و مدارک تاریخی می‌تواند از خارج کتاب درسی نیز طرح شود، مشروط به آن که کاملاً مرتبط با محتوای آموzan داده شده و در سطح شواهد و مدارک کتاب	حداقل ۳
۷	اظهارنظر و قضاویت: توجه: اظهارنظر و قضاویت می‌تواند درباره شخصیت‌های بزرگ، رویدادهای مهم و تأثیرگذار تاریخی، آثار و بناهای باستانی موجود در سایت‌های تاریخی و موزه‌ها که مورد بازدید دانشآموzan قرار گرفته و یا موضوع‌هایی که راجع به آن جستجو و پژوهشی کرده‌اند، انجام شود. لازم به یادآوری است که هدف از این گونه پرسش‌ها، دست‌یابی دانشآموzan به پاسخی یکسان نیست و لذا ارزش‌گذاری و تخصیص نمره به پاسخ‌های چنین سؤال‌هایی بر اساس تناسب جواب با پرسش و نحوه استدلال و ساماندهی مطلب انجام شود.	حداکثر ۲

توجه:

از متن یک توضیح، نقشه‌ها، نمودارها، جداولها و شواهد و مدارک، فقط به نحوی که در ردیف ۶ جدول فوق بیان شد، سنجش به عمل آید
و مطلقاً به شکل دیگری هیچ پرسشی طرح نشود.

در پایان جا دارد که از جناب آقای اختیاری مدیر محترم انتشارات مهروماه، جناب آقای مهران ترکمان مسئول دپارتمان علوم انسانی و سرکار خانم الهه اسماعیلی مسئول محترم تالیف دپارتمان انسانی و سایر همکارانی که در تهیه این کتاب تلاش نموده‌اند کمال تشکر را داشته باشم.
امید است که دییران محترم تاریخ و شما دانشآموzan عزیز نقطه نظرات و انتقادات خود را به ما یادآور شوید تا در چاپ‌های بعدی اعمال گردد.

با تشکر بهروز یحیی

ردیف	سوالات	نمره
۲۲	۲۲. در دولت-شهر آتن چه کسانی حق رأی داشتند؟ ۱) مردانی که در ده جنگ شرکت می‌کردند. ۲) مردان و زنانی که دارای پدر و مادر آتنی بودند. ۳) مردان بالغی که از پدر و مادر آتنی به دنیا آمده بودند. ۴) مردان و زنانی که در ده جنگ شرکت کرده بودند.	(درس ۶)
۲۳	۲۳. مهم‌ترین منابع نوشتاری ایرانی در دوره هخامنشی کدام است? ۱) سنگ نوشته‌ها و لوح‌های گلی ۲) سالنامه‌ها و کتاب‌های تاریخی ۳) سنگ نوشته‌ها و خدای نامدها ۴) خدای نامدها و کتاب‌های ادبی	(درس ۷)
۲۴	۲۴. معبد چغازنبیل ستایشگاه کدام خدای ایلامی بود و در کدام شهر قرار داشت? ۱) آینشوشیناک - شوش ۲) الهه مادر - آتشان ۳) آینشوشیناک - آتشان ۴) الهه مادر - آتشان	(درس ۸)
ت	پاسخ کوتاه دهید.	۴
۲۵	۲۵. منابع پژوهش علمی در تاریخ از نظر درجه و اعتبار به چند دسته تقسیم می‌شوند؟	(درس ۱)
۲۶	۲۶. یک مورد از ویژگی‌های رویدادهای تاریخی را نام ببرید.	(درس ۱)
۲۷	۲۷. کرونولوژی چیست؟	(درس ۲)
۲۸	۲۸. به مطالعه مناطق و سرزمین‌های مختلف در گذشته می‌پردازد.	(درس ۲)
۲۹	۲۹. دو روش برای تعیین سن آثار باستانی نام ببرید.	(درس ۳)
۳۰	۳۰. دو نمونه از آثاری که در جهان به طور تصادفی کشف شد را نام ببرید.	(درس ۳)
۳۱	۳۱. انسان‌های نخستین از هنر نقاشی به چه منظوری استفاده می‌کردند؟	(درس ۴)
۳۲	۳۲. محدوده امپراطوری آکد در زمان سارگون را بیان کنید.	(درس ۴)
ث	پاسخ کامل دهید.	۱۰
۳۳	۳۳. تاریخ چگونه علمی است؟	(درس ۱)
۳۴	۳۴. خط زمان را تعریف کنید.	(درس ۲)
۳۵	۳۵. باستان‌شناسی چیست؟	(درس ۲)
۳۶	۳۶. شیوه حکومتی حمورابی بر چه اساسی بود؟	(درس ۴)
۳۷	۳۷. بودا از چهار حقیقت عالی سخن به میان آورد. آن‌ها را بیان کنید.	(درس ۵)
۳۸	۳۸. در مورد آیین و اندیشه کنفوشیوس چه می‌دانید؟	(درس ۵)
۳۹	۳۹. ایرانیان تا دویست سال پیش چه درکی از تاریخ دوره باستان داشتند؟	(درس ۶)
۴۰	۴۰. بیشتر مورخان و اسطوره‌شناسان چه عقیده‌ای در مورد افسانه‌ها دارند؟	(درس ۶)
۴۱	۴۱. در مورد جایگاه و مقام زن در تمدن ایلام چه می‌دانید؟	(درس ۸)
۴۲	۴۲. هنر معماری در دوره تمدن ایلام را توضیح دهید.	(درس ۸)
	«موفق باشید»	۲۰

ردیف	سوالات	نمره
	از دو بسته الف و ب فقط به سوالات یک بسته پاسخ دهید:	
	بسته الف:	
الف	درست یا نادرست بودن هر یک از جملات زیر را مشخص کنید. ۱. چهارمین مرحله پژوهش در تاریخ، تحلیل و تفسیر اطلاعات است. ۲. آثاری که مدت‌ها پس از وقوع رویدادها پدید می‌آیند جزو منابع اصلی محسوب می‌شوند. ۳. در تقویم مصر باستان، سال ۳۶۵ و یک‌چهارم شبانه‌روز محاسبه می‌گردید. ۴. موزه آرمیتاژ در نیویورک واقع شده است.	۱
ب	به سوالات چهارگزینه‌ای زیر پاسخ دهید. ۵. کدام گزینه در ارتباط با پرسش‌های تحقیق نادرست است? ۱) میزان اعتبار، دقت و صحت منابع را مشخص می‌کند. ۲) هدف پژوهش را مشخص می‌کند. ۳) مانع از به براهه رفتن پژوهشگر از مسیر درست پژوهش می‌شوند. ۴) اغلب درباره زمینه‌ها، علت‌ها و آثار و نتایج رویدادها مطرح می‌شوند. ۶ در کدام تقویم‌ها، پنج روز اضافی را به آخر ماه دوازدهم اضافه می‌کردند? ۱) بابلی و ایران دوران هخامنشیان ۲) بابلی و ایران دوره ساسانی ۳) مصر و ایران دوران هخامنشیان ۴) مصر و ایران دوره ساسانی ۷. موارد زیر به صورت تصادفی کشف گردیده‌اند به جز ۱) آرامگاه شی هوانگی ۲) مردان نمکی زنجان ۸. مکان‌های باستانی و تاریخی از چه نظر با هم متفاوت‌اند? ۱) مواد و مصالح و کاربرد ۲) شکل و وسعت ۳) قدمت و سازنده ۴) مکان و زمان ساخت ۹. رویدادهای تاریخی تکرار و قابل تجربه	۱
پ	به سوالات پاسخ کوتاه دهید. ۱۰. به عقیده برخی پژوهشگران رواج کدام علوم تأثیر مهمی در شکوفایی و گسترش علم تاریخ در یونان باستان داشته است? ۱۱. محتوای کدام سنگنوشه‌ها نشان می‌دهند که گاهشماری خورشیدی - قمری بابلی در قلمرو هخامنشیان رواج داشته است? ۱۲. مردمان کدام نواحی در تنظیم و تدوین گاهشماری پیشگام بودند? ۱۳. دو روش تعیین سن آثار باستانی را نام ببرید. ۱۴. باستان‌شناسان چگونه روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها را بر یکدیگر توضیح می‌دهند?	۳
	بسته ب:	
الف	درست یا نادرست بودن هر یک از جملات زیر را مشخص کنید. ۱. در عصر نوسنگی، انسان با استفاده از پشم حیوانات، موفق به تولید پارچه شد. ۲. حکومت موریا پس از چندرا گوبتا دچار ضعف شد. ۳. سقراط، پیشک نامدار یونانی، به پدر علم پیشکی معروف بود. ۴. در دوره صفویه، تمایل و علاقه اروپائیان برای مسافرت به کشور ما دوچندان شد.	۱
ب	به سوالات چهارگزینه‌ای پاسخ دهید. ۵. کدام مورد مربوط به امپراتوری قدیم مصر است? ۱) ساخت اهرام سه گانه ۲) ظهور حضرت یوسف (ع) و موسی (ع) ۶ پس از کدام واقعه، دولت شهر آتن و با رهبری چه کسی به سرعت در مسیر پیشرفت و توسعه طلبی سیاسی و نظامی گام برداشت? ۱) جنگ‌های اسپارت و آتن - دیوکلیسین ۲) جنگ‌های یونان و ایران - پریکلس	۱

نمره	سوالات	ردیف
	از دو بسته الف و ب فقط به سوالات یک بسته پاسخ دهید.	
۵	<p>پسته الف:</p> <p>به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.</p> <p>۱. منابع پژوهشی تاریخی از نظر درجه اهمیت و اعتبار به چند دسته تقسیم می‌شوند؟ (درس ۱)</p> <p>۲. مرحله دوم در یک پژوهش تاریخی کدام است؟ (درس ۱)</p> <p>۳. پدیده‌های تاریخی با یکدیگر چه نوع رابطه‌ای دارند؟ (درس ۲)</p> <p>۴. در گاهشماری خورشیدی - قمری با بلی رایج در قلمرو هخامنشیان ماه‌ها بر چه اساسی نام‌گذاری می‌شدند؟ (درس ۲)</p> <p>۵. کدام علم به مطالعه مناطق و سرزمین‌های مختلف در گذشته می‌پردازد؟ (درس ۲)</p> <p>۶. یکی از پیامدهای ارتباط جغرافیا و تاریخ چیست؟ (درس ۳)</p> <p>۷. نخستین کشف هنر غارنشینان کجا صورت گرفت؟ (درس ۳)</p> <p>۸. مرحله آخر کار باستان‌شناسان کدام است؟ (درس ۳)</p> <p>۹. کدام اثر باستانی در چین به صورت اتفاقی توسط تعدادی از کشاورزان چینی کشف شد؟ (درس ۳)</p> <p>۱۰. از جمله بزرگ‌ترین موزه‌های ایران، کدام موزه است؟ (درس ۳)</p>	
۵	<p>پسته ب:</p> <p>به سوالات زیر پاسخ کامل دهید.</p> <p>۱. تاریخ بشر بر چه اساسی به دوره گردآوری خوارک و دوره تولید خوارک تقسیم می‌شود؟ (درس ۴)</p> <p>۲. به چه علت مطالعه و ضعیت دین و اعتقادات مردمان دوره گردآوری خوارک بسیار دشوار است؟ (درس ۴)</p> <p>۳. چه عاملی موجب روی گردانی برخی از بیرون از آیین برهمنی گردید؟ (درس ۵)</p> <p>۴. دیوار چین به چه منظوری در دوره باستان ایجاد گردید؟ (درس ۵)</p> <p>۵. تمدن مینوسی به چه علت از بین رفت؟ (درس ۶)</p> <p>۶. چرا آیین مسیحیت در زمان امپراتوری کنستانتین رونق بی‌سابقه‌ای یافت؟ (درس ۶)</p> <p>۷. تا دو قرن پیش مورخان ایرانی بر چه اساسی تاریخ ایران باستان را می‌نوشتند؟ (درس ۷)</p> <p>۸. با خارج شدن کاوش‌های باستان‌شناسی از انحصار فرانسویان در سال ۱۳۰۶، کدام باستان‌شناسان به ایران آمدند؟ (درس ۷)</p> <p>۹. یکی از دلایل ضعف تاریخ‌نگاری در دوره باستان چه بود؟ (درس ۷)</p> <p>۱۰. شهر شوش پایتخت تمدن ایلام، توسط چه کسی ویران شد؟ (درس ۸)</p>	
۲	<p>لطفاً به تمام سوالات زیر پاسخ دهید:</p> <p>درست یا نادرست بودن هر یک از عبارت‌های زیر را مشخص کنید.</p> <p>۱. برای اولین بار در قرن ۹ ق.م در سالنامه‌های شاهان سومری به مادی‌ها اشاره شده است. (درس ۹)</p> <p>۲. اسکندر خود را نیکاتور، یعنی فاتح می‌خواند. (درس ۱۰)</p> <p>۳. در زمان داریوش یکم، حکومت هخامنشی به نهایت گسترش خود رسید. (درس ۱۱)</p> <p>۴. پوران دخت و آزرمه‌ی دخت دختران خسرو انشیروان بودند. (درس ۱۲)</p> <p>۵. واستریوشان سالار از مقام‌های عالی مرتبه در دربار ساسانی بودند. (درس ۱۲)</p> <p>۶. در اوخر دوره اشکانیان، دین زرتشتی نفوذ و گسترش چشمگیری یافت. (درس ۱۴)</p> <p>۷. زبان پارتی در مناطق شمال و شمال غربی ایران متداول بود. (درس ۱۵)</p> <p>۸. پاسارگاد نخستین پایتخت هخامنشی بود. (درس ۱۶)</p>	الف
۲	<p>به سوالات چهارگزینه‌ای پاسخ دهید.</p> <p>۹. کدام گزینه در ارتباط با نبردهای اسکندر با هخامنشیان <u>نادرست</u> است؟ (درس ۹)</p> <p>۱) سلامیس ۲) گرانیکوس ۳) ایسوس ۴) گوگل</p> <p>۱۰. کدام یک از پایتخت‌های اشکانیان در نزدیکی دامغان قرار داشت؟ (درس ۱۰)</p> <p>۱) نسا ۲) تیسفون ۳) صدرروازه ۴) انزان</p>	ب

می‌نوشتند (۰/۵) – در واقع نوشه‌های آنان ترکیبی از افسانه و واقعیت بود (۰/۲۵) – و تاریخ عصر باستان را به چهار دوره پیشدادیان، کیانیان، اشکانیان و ساسانیان تقسیم می‌کردند. (۰/۲۵)

۴۰ بر این عقیده هستند که افسانه‌ها براساس واقعیت‌های تاریخی ساخته شده‌اند (۰/۵) – اما با گذشت زمان تغییر کرده و به شکل افسانه و اسطوره درآمدند. (۰/۵)

۴۱ یکی از ویژگی‌های مهم تمدن ایلامی، مقام و متزلت والایی است که زنان داشتند (۰/۲۵) و از موقعیت ممتازی برخوردار بودند (۰/۲۵) و دارای قدرت و نفوذ فراوان بوده (۰/۲۵) و در عمدۀ ترین کارهای جامعه، دارای نقش اساسی و تعیین‌کننده بودند. (۰/۲۵)

۴۲ معماری پیشرفته چشمگیری کرد و استفاده از آجر در ساختن بنای را بیشتر داشتند (۰/۲۵) معبد چغازنبیل در نزدیکی شهر شوش شاهکار معماری آن دوره به شمار می‌رود این معبد با استفاده از خشت خام در چند طبقه بنا شده است و روکشی از آجر نوشته‌ها و آجرهای لعاب دار دارد. (۰/۵)

آزمون ۳ * دی ماه

۱ نادرست (۰/۲۵)
۲ بله (۰/۲۵)

۳ درست (۰/۲۵)
۴ خیر (۰/۲۵)

۵ نادرست (۰/۲۵)
۶ نادرست (۰/۲۵)

۷ درست (۰/۲۵)
۸ خیر (۰/۲۵)

۹ (ت - متروپولیتن) (۰/۲۵)
۱۰ (ذ - لوور) (۰/۲۵)

۱۱ (پ - ابن خلدون) (۰/۲۵)
۱۲ (ج - آشور بانیپال) (۰/۲۵)

۱۳ (الف - بستر کشف رود) (۰/۲۵)
۱۴ (ب - کرونولوژی) (۰/۲۵)

۱۵ (د - پاپیروس) (۰/۲۵)
۱۶ (ج - دوره جدید) (۰/۲۵)

۱۷ گزینه «۲» (۰/۲۵)
۱۸ گزینه «۲» (۰/۲۵)

۱۹ گزینه «۴» (۰/۲۵)
۲۰ گزینه «۴» (۰/۲۵)

۲۱ گزینه «۱» (۰/۲۵)
۲۲ گزینه «۲» (۰/۲۵)

۲۳ گزینه «۳» (۰/۲۵)
۲۴ گزینه «۱» (۰/۲۵)

۲۵ گزینه «۱» (۰/۲۵)
۲۶ گزینه «۲» (۰/۲۵)

۲۷ گزینه «۲» (۰/۲۵)
۲۸ گزینه «۳» (۰/۲۵)

۲۹ گزینه «۲» (۰/۲۵)
۳۰ گزینه «۳» (۰/۲۵)

۳۱ گزینه «۱» (۰/۲۵)
۳۲ گزینه «۲» (۰/۲۵)

۳۳ گزینه «۲» (۰/۲۵)
۳۴ گزینه «۱» (۰/۲۵)

۳۵ گزارش یافته‌های پژوهش (۰/۵)

۳۶ تحولات فکری و علمی در دوره رنسانس (۰/۵)

۳۷ ایزدان و فرشتگان (۰/۵)

۳۸ روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آن‌ها بر یکدیگر (۰/۵)

۳۹ دوره گردآوری خوارک (۰/۲۵) – دوره تولید خوارک (۰/۲۵)

۱۰ (ج - اسپارت) (۰/۲۵)
۱۱ (ت - اکتوپیان) (۰/۲۵)

۱۲ (ح - پریکلس) (۰/۲۵)
۱۳ (ث - کنستانتین) (۰/۲۵)

۱۴ (ب - آتن) (۰/۲۵)
۱۵ (پ - فیلیپ دوم) (۰/۲۵)

۱۶ (الف - اسپارتاکوس) (۰/۲۵)
۱۷ گزینه «۲» (۰/۲۵)

۱۸ گزینه «۲» (۰/۲۵)
۱۹ گزینه «۴» (۰/۲۵)

۲۰ گزینه «۲» (۰/۲۵)
۲۱ گزینه «۴» (۰/۲۵)

۲۲ گزینه «۳» (۰/۲۵)
۲۳ گزینه «۱» (۰/۲۵)

۲۴ گزینه «۱» (۰/۲۵)
۲۵ منابع دست اول (اصلی) (۰/۲۵) – منابع دست دوم (فرعی) (۰/۲۵)

۲۶ دور از دسترس بودن و قابل مشاهده نبودن – تکرار نایابی بودن و قابل تجربه نبودن – مجزا و مستقل نبودن و با یکدیگر رابطه علت و معلولی داشتن (یک مورد کافی است) (۰/۵)

۲۷ نظم و ترتیب رویدادها (۰/۵)
۲۸ جغرافیای تاریخی (۰/۵)

۲۹ روش رادیو کربن (۰/۲۵) – روش پتاسیم – آرگون (۰/۲۵)

۳۰ آرامگاه شی هوانگ تی (۰/۲۵) – سنگ نوشته روزتا (۰/۲۵)

۳۱ نشان دادن احساس و اندیشه خود (۰/۵)
۳۲ از سواحل شرقی دریای مدیترانه (۰/۲۵) تا کوههای زاگرس (۰/۲۵)

۳۳ علمی است که به مطالعه جنبه‌های مختلف زندگی انسان‌ها و جامعه‌ها در گذشته می‌پردازد (۰/۵) و علل و نتایج افکار و اعمال پیشینیان را بررسی و تحلیل می‌کند. (۰/۵)

۳۴ ابزار مناسبی است که به وسیله آن می‌توان رویدادهای یک دوره یا دوران‌های مختلف تاریخی را به ترتیب زمان وقوع آن‌ها، برروی نمودار نشان داد. (۱)

۳۵ کسی است که براساس آثار باقی مانده از بشر، گذشته انسان‌ها و جوامع انسانی و به ویژه تغییرات فرهنگی آن‌ها را در طول زمان بررسی و تحلیل می‌نماید. (۱)

۳۶ مبتنی بر قدرت و اختیارات فراوان پادشاه و اطاعت کامل حاکمان ولایات از او بود وی مقام پادشاهی را هدیه‌ای از جانب خداوند به خود می‌دانست. (۱)

۳۷ ۱- زندگی سراسر رنج و درد بی‌بایان است (۰/۲۵) – ۲- سرچشمۀ این دردها، آرزوها و خواستن است (۰/۲۵) – ۳- تنها با رسیدن به نیروانا می‌توان بر آرزو و خواستن غلبه کرد. (۰/۲۵) – ۴- از هشت راه مقدس می‌توان به نیروانا رسید. (۰/۲۵)

۳۸ این آنین بیش از هرچیز به رفتار اخلاقی توجه دارد (۰/۲۵) و درباره دین یا خدایان چیزی خیلی کم سخن گفته است (۰/۲۵) – اساس تعالیم کنفوشیوس این بود که مردم چطور باید رفتار کنند (۰/۲۵) – و حاکمان چگونه رفتار مناسب را در جامعه ترویج دهند. (۰/۲۵)

۳۹ تا آن زمان مورخان ایرانی بر پایه ترجمۀ خدای نامه‌های متعلق به دوره ساسانی و نیز داستان‌های شاهنامه فردوسی، تاریخ ایران باستان را

- ۲** ضعف قدرت سیاسی پادشاهان ساسانی بدلیل اختلاف و درگیری بین اشراف و بزرگان - شورش مکرر فرماندهان نظامی و دخالت آنان در کشمکش‌های سیاسی - نارضایتی توده مردم از حکومت ساسانی بدلیل تبعیض‌های اجتماعی و اقتصادی - کاهش توان اقتصادی ساسانیان به سبب طبقیان رودهای دجله و فرات - انگیزه و روحیه قوی اعراب مسلمان - پیام جذاب دین اسلام (چهار مورد کافی است هر مورد ۰/۲۵)
- ۳** نظام حکومتی اشکانیان مجموعه‌ای از حکومت‌های نیمه مستقل بود (۰/۵) که به حکومت مرکزی اشکانی مالیات و نیروی نظامی می‌دادند این نوع حکومت را ملوک‌الطوایف خوانده‌اند. (۰/۵)
- ۴** سواره نظام سنگین اسلحه زرهی پوش تشکیل می‌داد (۰/۲۵) که به آن اسواران گفته می‌شد. (۰/۲۵) سرتاسر پای اسواران با زره‌های فلزی پوشیده شده بود (۰/۲۵) و حتی اسب‌هایشان نیز پوشش زرهی داشتند. (۰/۲۵)
- ۵** این تشکیلات در درون دربار هخامنشی در پایتخت ساماندهی شده بود. (۰/۲۵) و اجزای اصلی آن را خزانه شاهی (۰/۰)، انبار شاهی (۰/۲۵) و دیوان شاهی تشکیل می‌دادند. (۰/۲۵)
- ۶** این جشن‌ها عبارت بودند از شش جشن که به شکرانه آفریده شدن عناصر اصلی خلقت (۰/۵) یعنی آسمان، آب، زمین، گیاه، جانور و انسان، در شش وقت معین از ماه‌های سال برگزار می‌شد. (۰/۵)
- ۷** وی برای اصلاح امور اجتماعی و اقتصادی اقداماتی انجام داد. در نتیجه این اقدامات، قدرت و نفوذ اشراف و نجایی درجه اول کاهش یافت (۰/۵) و بر قدرت و نفوذ اشراف و نجایی درجه دوم افزوده شد. (۰/۵)
- ۸** آنان برای تشویق کشاورزی افرادی را که اقدام به آبادانی زمینه‌های بایر می‌نمود تا پنج نسل، از پرداخت مالیات معاف می‌کردند (۰/۵) از دیگر اقدام‌های مهم حکومت هخامنشی برای توسعه کشاورزی، کندن قنات، احداث بند و سد روی رودها و حفر نهرهای انتقال آب در سرتاسر قلمرو خود بود (۰/۵)
- ۹** در این دوره جریان داده است به خصوص بازگانی رونق اساسی گرفت. (۰/۲۵) یکی از عوامل مهم این رونق، برقراری روابط سیاسی و تجاری میان ایران و چین (۰/۲۵) و در پی آن گشایش جاده معروف ابریشم بود. (۰/۲۵) در این ایام ابریشم چین و ادویه هندوستان مشتریان زیادی در قلمرو روم داشت. (۰/۲۵)
- ۱۰** آنان خدایان متعددی را می‌پرستیدند و آن‌ها را بخ (بخشنده)، اهوره (سرور) و امرتا (بی‌مرگ) می‌خوانندند. (۰/۲۵) آنان برای خشنودی خدایان، حیوانات را قربانی می‌کردند (۰/۲۵) و سرودها و نیایش‌های گوناگونی می‌خوانندند (۰/۲۵) افرادی با عنوان مَخ، مراسم و تشریفات دینی را اجرا می‌کردند. (۰/۲۵)
- ۱۱** آزادی دینی اشکانیان زمینه مناسبی را برای همزیستی مسالمات‌آمیز پیروان دین‌ها و عقاید مختلف فراهم آورد. (۰/۲۵) از این رو یونانی‌تبارانی که در ایران می‌زیستند، بدون هیچ مذاہمتی خدایان خود را می‌پرستیدند (۰/۲۵) یهودیان و مسیحیان در قلمرو آنان احساس امنیت و آزادی می‌کردند (۰/۲۵) و آیین بودایی در ایران در این دوره نفوذ کرد. (۰/۲۵)
- ۱۲** این زبان‌ها از قدیمی‌ترین زمان تا پایان هخامنشیان در مناطق مختلف فلات ایران رواج داشته‌اند (۰/۲۵). تنها از دو زبان فارسی باستان و اوستایی آثار مکتوبی بر جای مانده است (۰/۲۵). فارسی باستان، نیای زبان فارسی امروزی زبان قوم پارس بوده و در دوره هخامنشی به آن سخن می‌گفتند (۰/۲۵) و اوستایی که مردمان بخشی از نواحی شرقی ایران به آن سخن می‌گفته‌اند. (۰/۲۵)

آزمون ۵ * خردادماه

پسته الف:

۱ نادرست (۰/۲۵)

۲ نادرست (۰/۲۵)

۳ درست (۰/۲۵)

۴ نادرست (۰/۲۵)

۵ گزینه «۱» (۰/۲۵)

۶ گزینه «۴» (۰/۲۵)

۷ گزینه «۳» (۰/۲۵)

۸ گزینه «۲» (۰/۲۵)

۹ ناپذیرند (۰/۰) و نیستند (۰/۲۵)

۱۰ ادبیات (۰/۰) و فلسفه (۰/۰)

۱۱ بیستون (۰/۰) و تخت جمشید (۰/۰)

۱۲ بین‌النهرین (میان‌رودان) (۰/۰) و مصر باستان (۰/۰)

۱۳ روشن گربن ۱۴-۰/۰) و روش پتابیم - آرگون (۰/۰)

۱۴ از طریق مقایسه آثار و بنای‌های باستانی سرزمین‌ها و تمدن‌های گوناگون (۰/۰)

پسته ب:

۱ درست (۰/۰)

۲ نادرست (۰/۰)

۳ نادرست (۰/۰)

۴ درست (۰/۰)

۵ گزینه «۱» (۰/۰)

۶ گزینه «۴» (۰/۰)

۷ گزینه «۳» (۰/۰)

۸ گزینه «۴» (۰/۰)

۹ فقدم شواهد و مدارک (۰/۰)

۱۰ نواحی استوایی و مرطوب جنوب هند (۰/۰)

۱۱ توسعه دریانوری (۰/۰) و گسترش تجارت خارجی (۰/۰)

۱۲ سنگ‌نوشته داریوش هخامنشی (۰/۰) در بیستون (۰/۰)

۱۳ شهudad (۰/۰) و جیرفت (۰/۰)

۱۴ پیشوایان یهودی (۰/۰) و حاکمان رومی (۰/۰)

پاسخ سوالات نیم‌سال دوم:

۱ ج (۰/۰)

۲ ح (۰/۰)

۳ ث (۰/۰)

۴ پ (۰/۰)

۵ ب (۰/۰)

- ۲۷** هدف آنان این بود که با ایجاد شهرهای جدید و کوچاندن یونانیان به این شهرها، فرهنگ یونانی را در ایران و دیگر متصربات اسکندر در آسیا، رواج دهد. (۰/۵) و ساکنان این شهرها وظیفه داشتند از وقوع شورش‌های احتمالی و هجوم طوایف کوچ رو جلوگیری کنند و از سوی دیگر، زمینه گسترش فعالیت‌های تجاری با سرزمین‌های دور و نزدیک را فراهم آورند. (۰/۵)
- ۲۸** کار اصلی آنان نگارش فرمان‌ها، نامه‌ها و اسناد و ثبت و خبط آن‌ها بود. (۰/۵) ولی کارهای دیگری مانند گردآوری و تألیف خدای نامک‌ها هم جزو وظایف ایشان بود. (۰/۵)
- ۲۹** دو گروه حاکم و توده‌های مردم عادی بود (۰/۲۵) اعضای گروه حاکم خود به دو دسته تقسیم می‌شدند در مرتبه اول اعضا خاندان‌های شاهی (۰/۲۵) و دیگر خاندان‌های قدرتمند قدیمی بودند که مهم‌ترین مناصب سیاسی و نظامی را در اختیار داشتند (۰/۲۵) و توده مردم شامل کشاورزان، شبانان، صاحبان حرف و صنایع و بازرگانان بودند. (۰/۲۵)
- ۳۰** عنصر آتش (۰/۲۵) و زرتشیان با نیایش در برابر آتش، اهوره مزدا را ستایش می‌کردند (۰/۲۵) به همین دلیل در دوره ساسانیان آتشکده‌های بسیاری در شهرها و روستاهای ایران ساخته شد. (۰/۵)
- ۳۱** ایرانیان باستان به تعلیم و تربیت و پرورش فرزندانی دان، برهیزگار، دلیر، بردهار، فرمانبر و سخت‌کوش توجه جدی داشتند (۰/۵) و فرهنگ ایرانی نیز بر اهمیت تربیت و ارزش دانایی و خردورزی تأکید می‌کرد. (۰/۵)
- ۳۲** ساخت بنای‌های طاق‌دار، گنبدی و دارای ایوان، از ویژگی‌های معماری دوران اشکانیان به شمار می‌رود. هنر گچ‌بری در زمان اشکانیان رواج یافت و در بنای‌های کوه خواجه، به نهایت خلوفت رسید. (۰/۵) و از ویژگی‌های برجسته معماری ساسانی، کاربرد وسیع گنبد و ایوان و طاق در ساخت بنای‌ها به ویژه کاخ‌ها بود. (۰/۵)
- ۳۳** در پاسارگاد پایتخت نخستین هخامنشیان بربا شدند (۰/۵) و شامل کاخ شاهی و آرامگاه هخامنشی و با باغ‌های بسیار زیبا بود. (۰/۵)

آزمون ۱۰ * خردادماه

پسته الف:

- ۱** منابع دست اول یا اصلی (۰/۲۵) منابع دست دوم یا فرعی (۰/۲۵)
۲ تدوین پرسش‌های تحقیق (۰/۵)
۳ با یکدیگر رابطه علت و معلولی دارند (۰/۵)
۴ براساس فرهنگ (۰/۲۵) و آیین ایرانی (۰/۲۵)
۵ جغرافیای تاریخی (۰/۵)
۶ اهمیت یافتن نقشه در مطالعه تاریخ (۰/۵)
۷ در آلامیرا اسپانیا (۰/۵)
۸ استخراج و تنظیم اطلاعات (۰/۵)
۹ آرامگاه شی هوانگ تی (۰/۵)
۱۰ موزه ملی ایران باستان (۰/۵)

پسته ب:

- ۱** براساس نوع اقتصاد معیشتی (۰/۲۵) و ابزارهای متناسب با آن (۰/۲۵)
۲ به دلیل فقدان شواهد و مدارک (۰/۵)
۳ مناسک طاقت‌فرسای آیین برهمنی (۰/۵)
۴ برای جلوگیری از هجوم اقوام صحرائی (۰/۵)

جمله ایران، ارتباط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی برقرار کرد (۰/۵) و جاده مشهور ابریشم که چین را از طریق ایران به اروپا متصل می‌کرد، در این دوره گشایش یافت. (۰/۲۵)

۲ علاقه یونانیان به مباحث علمی و فلسفی (۰/۵)، انتقال کتابخانه تخت چمشید پس از فتح ایران توسط اسکندر مقدونی به یونان (۰/۵).

۳ علاقه و توجه به تاریخ ایران عهد باستان به طور چشم‌گیری افزایش یافت (۰/۵) و آگاهی‌های تاریخی تازه‌ای که در نتیجه خوانده شدن خطهای باستانی و کاوش‌های باستان‌شناسی به دست آمد، نقش بسزایی در توجه و گرایش این گروه از محققان به تاریخ آن دوره داشت. (۰/۵)

۴ زیرا ساکنان این نواحی با توجه به ارتباطشان با مردمان بین‌النهرین که دارای خط بودند، زودتر از سایر نواحی، وارد دوره تاریخی شدند. (۱) پاسخ سوالات نیمه‌سال دوم:

- ۱** نادرست (۰/۲۵)
- ۲** درست (۰/۲۵)
- ۳** نادرست (۰/۲۵)
- ۴** درست (۰/۲۵)
- ۵** نادرست (۰/۲۵)
- ۶** نادرست (۰/۲۵)
- ۷** نادرست (۰/۲۵)
- ۸** درست (۰/۲۵)
- ۹** گزینه «۳» (۰/۲۵)
- ۱۰** گزینه «۲» (۰/۲۵)
- ۱۱** گزینه «۲» (۰/۲۵)
- ۱۲** گزینه «۱» (۰/۲۵)
- ۱۳** گزینه «۴» (۰/۲۵)
- ۱۴** گزینه «۱» (۰/۲۵)
- ۱۵** گزینه «۴» (۰/۲۵)
- ۱۶** گزینه «۳» (۰/۲۵)
- ۱۷** ج (۰/۲۵)
- ۱۸** ج (۰/۲۵)
- ۱۹** الف (۰/۲۵)
- ۲۰** ب (۰/۲۵)
- ۲۱** ث (۰/۲۵)
- ۲۲** ب (۰/۲۵)
- ۲۳** ت (۰/۲۵)
- ۲۴** ح (۰/۲۵)

۲۵ این نبرد بین ایران و یونان (شهر آتن) در زمان داریوش یکم در مکانی به نام ماراتن صورت گرفت (۰/۵) که طی آن سپاه ایران وارد خاک یونان شد و آتنی‌ها در یک حمله سریع و جنگ تن‌به تن نیروهای ایرانی را وادار به عقب‌نشیتی کردند. (۰/۵)

۲۶ او که پسر و جانشین هووخشتر بود (۰/۲۵) لیاقت و درایت پدر را نداشت (۰/۲۵) و دوران طولانی سلطنت خود را صرف خوشگذرانی و گردآوری ثروت کرد (۰/۲۵) و بالاخره کوش هخامنشی علیه او دست به قیام زد و با فتح هگمتانه او را سرنگون کرد (۰/۲۵).

خلاصه درس کپسولی

درس اول: تاریخ و تاریخ‌نگاری

الف) متبع شناخت و تفکر

(ب) بهره‌گیری از گذشته برای حال و آینده

(پ) تقویت حس میهن دوستی و هویت ملی